

Συλλεκτική Πολιτική στον χώρο των μουσείων

Έχοντας ως κύριο άξονα αναφοράς την ευθύνη του έναντι στο κοινό, είναι απαραίτητο κάθε μουσείο να διαθέτει μια γραπτή πολιτική πρόσκτησης και εκχώρησης αντικειμένων. Ο καθορισμός της συλλεκτικής πολιτικής ενός μουσείου αποτελεί μια πολύ καλή καθοδήγηση για το προσωπικό του. Επίσης αποσαφηνίζει στο κοινό τις προθέσεις του μουσείου και βοηθά στην αποτελεσματική χρήση των συλλογών. Αντίθετα, η απουσία συλλεκτικής πολιτικής μπορεί να οδηγήσει σε τυχαίες συλλεκτικές μεθόδους. Η διοίκηση του μουσείου, σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας του ICOM (International Council of Museums), είναι υποχρεωμένη να γνωστοποιεί με γραπτό κείμενο στο κοινό την πολιτική εμπλουτισμού των συλλογών του και να την επανεξετάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ICOM 1989, 3.1). Στην περίπτωση της Ελλάδας, υπάρχουν μόνο κάποιοι κανόνες οι οποίοι συμπεριλαμβάνονται στους Κώδικες Ηθικής Δεοντολογίας του Ελληνικού Τμήματος του ICOM, χωρίς να έχει ιδρυθεί κάποιος άλλος οργανισμός που να ωθεί τα Μουσεία να ενσωματώσουν συγκεκριμένες αρχές διαχείρισης των συλλογών τους. Μία πρόσφατη προσπάθεια έγινε με τον Νέο Αρχαιολογικό Νόμο 3028/2002, που ρυθμίζει νομοθετικά κάποια ζητήματα σχετικά με τη συλλεκτική πολιτική των μουσείων και προβλέπει τη συγκρότηση ενός Συμβουλίου Μουσείων, το οποίο εισηγείται και γνωμοδοτεί για την εφαρμογή των διατάξεων που προβλέπονται από τον νόμο. Αντίθετα, σε άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως η Μ. Βρετανία, λειτουργούν ειδικοί οργανισμοί σχετικοί με μουσεία, όπως η Ένωση Μουσείων (Museum Association) και το Resource με στόχο να οδηγήσουν τα μουσεία στην υιοθέτηση συγκεκριμένων κριτηρίων και πρακτικών.

Πρόσκτηση Αντικειμένων

Η πρόσκτηση, όπως ορίζεται από τη Βρετανική Ένωση Μουσείων, είναι «η διαδικασία απόκτησης του νομίμου τίτλου κυριότητας ενός αντικειμένου, με την πρόθεση αυτό να χρησιμοποιηθεί για τους σκοπούς του μουσείου» (M. A. 1996 α). Κύρια μέρη της πολιτικής εμπλουτισμού των συλλογών των μουσείων είναι η ευθύνη τους απέναντι στο κοινό. Αυτό μεταφράζεται στο ότι τα αποκτώμενα αντικείμενα πρέπει να έχουν άμεση σχέση με τους σκοπούς και τις δραστηριότητες του μουσείου. Δεδομένου ότι ένα μουσείο υποχρεούται να διασφαλίζει τη μονιμότητα των αντικειμένων των συλλογών του, η πρόσκτηση ενός αντικειμένου πρέπει να γίνεται αποκλειστικά

με βάση τα μακροπρόθεσμα συμφέροντά του. Αυτό απαιτεί μια σειρά διαδικασιών, τις οποίες πρέπει να ακολουθεί το μουσείο, πριν κάνει αποδεκτό ένα αντικείμενο. Σημαντική ευθύνη είναι η διασφάλιση ότι όλα τα αντικείμενα, τα οποία γίνονται δεκτά σε ένα μουσείο, διαθέτουν την απαραίτητη τεκμηρίωση, έτσι ώστε να γνωστοποιούνται η προέλευση, η ταύτιση, η κατάσταση διατήρησής τους καθώς και όλες οι συνέπειες. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι πρόσκτησης αντικειμένων, τα μουσεία πρέπει να ορίσουν με ποιους τρόπους θα εμπλουτίζουν τις συλλογές τους και ποιες είναι οι συνακόλουθες ηθικές /δεοντολογικές και πρακτικές συνέπειες.

Ο πιο συνηθισμένος τρόπος απόκτησης αντικειμένων από ένα μουσείο είναι μέσω δωρεών, κληροδοτημάτων και δανείων. Αποτελεί κοινή πρακτική, συλλέκτες να δωρίζουν ή να αφήνουν ως κληροδοτήματα τις συλλογές τους σε κάποιο μουσείο, δείχνοντας με αυτό τον τρόπο την υποστήριξή τους και την εμπιστοσύνη τους προς αυτό. Σε αυτό το σημείο γεννιέται ένα σημαντικό ερώτημα: Πρέπει τα μουσεία να αποδέχονται άκριτα κάθε προσφερόμενο αντικείμενο, ή πρέπει να είναι προσεκτικά στις επιλογές τους; Σύμφωνα με τους περισσότερους κώδικες δεοντολογίας (ICOM 1989 παρ. 3.5, M.A. 1996 παρ. 4.2), οι δωρεές, τα κληροδοτήματα και τα δάνεια δεν μπορούν να γίνονται αποδεκτά, παρά μόνο αν και εφόσον βρίσκονται σε συμφωνία με την πολιτική εμπλουτισμού της συλλογής του μουσείου. Οι προσφορές που υπόκεινται σε συγκεκριμένους όρους πρέπει να απορρίπτονται από τα μουσεία «εάν αυτοί αντίκεινται στα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του Μουσείου και του κοινού του». Το μουσείο είναι υποχρεωμένο να γνωστοποιήσει εξαρχής στον δωρητή, ότι η μεταβίβαση του τίτλου κυριότητας των αντικειμένων είναι μόνιμη, καθώς και ότι αυτός ή η οικογένειά του δεν έχουν πλέον κανένα δικαίωμα σε αυτά. Ένα άλλο μέτρο σε πολλές χώρες που βοηθά τα μουσεία να αποκτούν αντικείμενα χωρίς να τα αγοράζουν είναι η «δωρεά με φορολογική απαλλαγή», σύμφωνα με το οποίο οι πολίτες δωρίζουν αντικείμενα με αντάλλαγμα την απαλλαγή τους από φόρους κληρονομιάς. Η αγορά αντικειμένων αποτελεί μια πρόσθετη μέθοδο εμπλουτισμού των συλλογών. Αυτή επιτυγχάνεται μέσω δημοπρασιών ή και ιδιωτικής συμφωνίας. Οι διαπραγματεύσεις πρέπει να διεξάγονται με σχολαστικότητα και εντιμότητα έναντι του πωλητή. Οι οδηγίες της Βρετανικής Ένωσης Μουσείων αναφέρουν ότι τα μουσεία πρέπει

Σ' έναν κόσμο που είναι αδύνατο να συγκεντρώνει κανείς τα πάντα, πώς θα πρέπει τα μουσεία να αποφασίζουν τι θα συλλέγουν και τι θα εκχωρούν από τις συλλογές τους; Ήδη από τον 19ο αιώνα, εποχή διαμόρφωσης των μουσείων, «το συλλέγειν» θεωρείτο ως μια από τις σημαντικότερες λειτουργίες τους. Από την εποχή εκείνη μέχρι σήμερα, μπορούν να διαπιστωθούν πολλές αλλαγές στη φιλοσοφία της συλλογής αντικειμένων. Ειδικότερα τις τελευταίες δεκαετίες, πολλές προσπάθειες πραγματοποιήθηκαν, ώστε να καθορισθούν όρια για τη συγκέντρωση υλικού. Τα μουσεία σήμερα καλούνται να απαντήσουν σε μια πληθώρα ερωτημάτων: τι, πότε, με ποιο τρόπο και για ποιο σκοπό συλλέγουν ή παραχωρούν αντικείμενα από τις συλλογές τους.

να αποκτήσουν κάποιο αντικείμενο στη χαμηλότερη δυνατή τιμή (Μ.Α. 1996 α, 4.2b). Απαραίτητο είναι να εξετάζει κάθε μουσείο, αν το αντικείμενο συνοδεύεται από αποδεικτικό νομιμότητας.

Σε αντίθεση με τις δωρεές και τις αγορές, που μπορούν να χαρακτηρισθούν ως παθητικοί τρόποι συλλεκτικής πολιτικής των μουσείων, η επιτόπια έρευνα αποτελεί έναν ενεργητικό τρόπο πρόσκτησης αντικειμένων. Ωστόσο είναι απαραίτητο να πραγματοποιείται μέσα σε συγκεκριμένα νομικά πλαίσια και σύμφωνα με το πνεύμα των σχετικών Εθνικών και Διεθνών Συμβάσεων. Αναμφισβήτητα, οι επιτόπιες έρευνες που διεξάγονται από διάφορα μουσεία παρουσιάζουν πολλά και σύνθετα δεοντολογικά προβλήματα. Δυστυχώς, οι διάφοροι κώδικες δεοντολογίας που υπάρχουν δεν είναι ιδιαίτερα λεπτομερείς σχετικά με το θέμα αυτό. Επισημαίνουν κυρίως την απαραίτητη επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές ή και άλλα ερευνητικά ιδρύματα, ώστε η προβλεπόμενη δραστηριότητα να διενεργείται νόμιμα, με επιστημονικό τρόπο (ICOM 1989, 3.3) αλλά και με τρόπο που να μη βλάπτει την πολιτιστική κληρονομιά (ΜΑ 1996, 4.2C). Επίσης απαραίτητο είναι να εξετάζεται η πιθανότητα διατήρησης των αντικειμένων in situ. Τέλος, τα δάνεια αντικειμένων για τους σκοπούς μιας συγκεκριμένης έκθεσης αποτελούν έναν άλλο τρόπο πρόσκτησης και μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της ποιότητας των συλλογών του μουσείου. Σημαντική προϋπόθεση είναι να τηρούνται οι δεοντολογικές αρχές που προαναφέρθηκαν. Είναι απαραίτητο, πριν γίνουν αποδεκτοί οι δανεισμοί, να εξετάζονται η χρονική διάρκεια του δανείου, η ασφάλιση του αντικειμένου ή οι όροι που το συνοδεύουν. Το ICOM επισημαίνει ότι δανεισμοί που δεν έχουν έγκυρο, μορφωτικό, επιστημονικό ή ακαδημαϊκό σκοπό δεν πρέπει να γίνονται αποδεκτοί (ICOM 1989, 3.6).

Νόμοι - Συμβάσεις

Εκτός όμως από τα προαναφερθέντα κριτήρια, τα οποία πρέπει να διασφαλίζουν τα μουσεία, είναι αναγκαίο να αποδέχονται και να εφαρμόζουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Διεθνές και Εθνικό Δίκαιο σχετικά με την προστασία και τη μονιμότητα των συλλογών. Όπως αναφέρουν οι περισσότεροι ηθικοί κώδικες (ΜΑ 1996 Α, 4.2 α, ICOM 1989, 3.2), ένα μουσείο δεν πρέπει να αποκτά κανένα αντικείμενο με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς η εποπτεύουσα αρχή του να έχει διασφαλίσει ότι δύναται να αποκτήσει τίτλο κυριότητας για το αντικείμενο αυτό. Το μουσείο επίσης πρέπει να βεβαιωθεί ότι το προς πρόσκτηση αντικείμενο δεν έχει

αποκτηθεί, πουληθεί ή εξαχθεί από τη χώρα προέλευσής του ή από μια ενδιάμεση χώρα (συμπεριλαμβανομένης και της ίδιας της χώρας όπου βρίσκεται το μουσείο), κατά παράβαση των νόμων της χώρας αυτής (ICOM 1989 3.2, Μ.Α 1999, 8). Το ίδιο ισχύει και για τα βιολογικά/ γεωλογικά δείγματα καθώς και για το υλικό των ανασκαφών. Το παράνομο εμπόριο, είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο, είναι καταδικαστέο. Δυστυχώς μέχρι σήμερα δεν έχει θεσπιστεί Διεθνής Νόμος, ο οποίος να υποχρεώνει τα μουσεία να εφαρμόζουν τις παραπάνω προτάσεις, που απορρέουν από τους ηθικούς κώδικες των Μουσειακών Οργανισμών. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η Σύμβαση της UNESCO του 1970 αποτελεί μια καλή προσπάθεια, ώστε να επιβληθούν κάποιοι περιορισμοί όσον αφορά στην άκριτη πρόσκτηση αγαθών, χωρίς όμως τη διασφάλιση συγκεκριμένων κανόνων. Μια πιο διευρυμένη προσπάθεια από αυτήν της UNESCO πραγματοποιήθηκε με τη Συνθήκη του 1990, πρωτοβουλία του UNIDROIT, που περιλαμβάνει και την προστασία αντικειμένων ιδιωτικών συλλογών. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι περισσότεροι κώδικες δεοντολογίας παρακινούν τα Μουσεία να ενσωματώσουν στην ευρύτερη πολιτική τους τις έννοιες σχετικών Διεθνών Συμβάσεων. Στην Ελλάδα, που ήδη από το 1981 έχει επικυρώσει τη Σύμβαση της UNESCO, ο Νέος Αρχαιολογικός Νόμος που ψηφίστηκε τον Ιούνιο του 2002, αποτελεί μια βελτιωμένη προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση. Σ' αυτόν αναφέρεται ότι πολιτιστικά αγαθά μπορούν να εισαχθούν ελεύθερα στην Ελληνική Επικράτεια υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των Παρισίων, που αφορούν στα ληπτέα μέτρα για την παρεμπόδιση και απαγόρευση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών και των λοιπών κανόνων του Διεθνούς Δικαίου (Ν.3028/2002, αρ.33, παρ. 1). Αναφέρει ρητά επίσης ότι τα Δημόσια και Ιδιωτικά μουσεία απαγορεύεται να αποκτήν ή να αποδέχονται πολιτιστικά αγαθά, για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν αποκτηθεί ή εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους (Ν. 3028, αρ. 45, παρ.9). Καινοτομία αποτελεί το γεγονός ότι ο Νόμος περιλαμβάνει άρθρο για την προστασία ιδιωτικών συλλογών και ορίζει ότι «οι συλλέκτες απαγορεύεται να αποκτούν πολιτιστικά αγαθά για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι προέρχονται από κλοπή ή ...άλλη παράνομη ενέργεια...ή ότι έχουν εξαχθεί κατά παράβαση της νομοθεσίας του κράτους προέλευσής τους...» (Ν. 3028/2002, αρ. 31 παρ. 6.)

Εκτός όμως από την τήρηση των νομοθετικών και ηθικών περιορισμών, τα μουσεία, όταν αποφασίζουν για τη συλλεκτική πολιτική τους, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και άλλους πρακτικούς παράγοντες. Πρωτίστως, το μουσείο θα πρέπει να ορίσει με σαφήνεια τι είδους αντικείμενα ή είδη θα συλλέγει, αν θα συλλέγει δηλαδή μόνο αντικείμενα ή θα συμπεριλάβει και άλλου είδους υλικό, όπως αρχαία προφορικής ιστορίας, φωτογραφίες κ.ά. Επίσης γεωγραφικοί και χρονολογικοί περιορισμοί, δηλαδή από ποια περιοχή θα συλλέγει ένα μουσείο αντικείμενα και ποιας χρονολογίας, είναι απαραίτητοι, ώστε τα αντικείμενα που προσκτώνται να υπάγονται στο πλαίσιο της τρέχουσας πολιτικής του. Η αναγκαιότητα συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων μεταξύ μουσείων, των οποίων οι πολιτικές εμπλουτισμού συλλογών συμπίπτουν, είναι εμφανής, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ τους και να γίνονται σεβαστά τα όρια τομέων συλλογής των άλλων μουσείων. Τα μουσεία δεν πρέπει να αποκτούν αντικείμενα, εφόσον δεν δύναται να εξασφαλίσουν την ορθή καταλογογράφηση, συντήρηση, ασφάλιση, αποθήκευση ή έκθεσή τους. Θα πρέπει να λάβουν υπ' όψιν τους το οικονομικό κόστος συλλογής τους προτού αποδεχθούν ένα αντικείμενο. Οι Lord, Lord και Nicks (1995, 75) σε έρευνά τους υποστηρίζουν ότι το μέγιστο κόστος (άμεσο ή έμμεσο) στη διαχείριση των συλλογών ενός μουσείου είναι το κόστος πρόσκτησης αντικειμένων όταν αυτή πραγματοποιείται με τυχαίο τρόπο. Εκτός από το κόστος αγοράς του αντικειμένου υπολογίζουν το κόστος επιμέλειας και φροντίδας του, το οποίο συμπεριλαμβάνει τον χρόνο αφιέρωσης του προσωπικού για έρευνα, καταλογογράφηση, συντήρηση και αποθήκευσή του.

Εκχώρηση Αντικειμένων

Εξίσου σημαντική, ίσως και πιο δύσκολη, είναι η απόφαση εκχώρησης αντικειμένων από τις μόνιμες συλλογές των μουσείων. Δεδομένου ότι σκοπός αυτών είναι η διαφύλαξη των συλλογών τους και για τις επόμενες γενιές, στις περισσότερες χώρες υπάρχει μια ισχυρή προκατάληψη κατά της παραχώρησης αντικειμένων των οποίων το μουσείο έχει την κυριότητα. Η εκποίηση ενός αντικειμένου συνεπάγεται την απομάκρυνσή του από τη μόνιμη συλλογή του μουσείου, είτε με την ανταλλαγή, δωρεά ή ιδιωτική πώληση αυτού σε κάποιο άλλο μουσείο ή παρόμοιο οργανισμό, είτε με την πώλησή του σε δημόσιο πλειστηριασμό. Η εκποίηση αντικειμένων προκαλεί πολλούς

ηθικούς προβληματισμούς. Από τη σύγκριση των δύο μεγαλύτερων χωρών «αγοράς τέχνης», δηλ. Μ. Βρετανίας και Η.Π.Α., μπορούν να διαπιστωθούν διαφορετικές προσεγγίσεις ως προς το θέμα αυτό. Στη Μ. Βρετανία, η Ένωση Μουσείων, (Museum Association) αναγνωρίζοντας το καθήκον που εξ ορισμού έχουν τα μουσεία, να διασφαλίζουν τη μονιμότητα των συλλογών τους για το συμφέρον του κοινού, εναντιώνεται στην παρακώρση των αντικειμένων (M. A. 1996B, 2 A). Στην Ελλάδα, το νομικό πλαίσιο, όπως διαμορφώθηκε από τον Νέο Αρχαιολογικό Νόμο, δεν επιτρέπει την κατάσχεση των αντικειμένων των συλλογών των μουσείων ούτε τη μεταβίβαση της κυριότητας των αντικειμένων των συλλογών, παρά μόνο κατ' εξαίρεση (Ν. 3028, αρθ. 45 παρ. 11) και προκειμένου για ανανεώσιμα και αντικαθιστάμενα δείγματα συλλογών φυσικής ιστορίας. Αντίθετα, οι ηθικοί κώδικες στις Η.Π.Α. τείνουν να κάνουν αποδεκτό την επιλεκτική εκκώρση αντικειμένων με στόχο την αναβάθμιση των συλλογών των μουσείων τους, σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες των επισκεπτών (Besterman 1992, 30). Είναι προφανές ότι η πρακτική αυτή περικλείει πολλούς κινδύνους λόγω της χρήσης των συλλογών ως εμπορευμάτων. Τα Μουσεία τα οποία διενεργούν τέτοιου είδους διαπραγματεύσεις, δρουν ενάντια στο συμφέρον του κοινού που τους εμπιστεύτηκε τα αντικείμενα αυτά. Ποιος αλήθεια είναι κατάλληλος να κρίνει τι είναι αξιόλογο για τις μέλλουσες γενεές και ποιος μπορεί να διασφαλίσει ότι η κρίση του προσωπικού δεν θα αποδεχθεί λανθασμένη; Όπως προαναφέρθηκε, η αξία ενός αντικειμένου εναπόκειται, κατά ένα μεγάλο μέρος, στις πληροφορίες που το συνοδεύουν. Ένας από τους κύριους λόγους που ευθύνεται για τη λανθασμένη εκποίηση αντικειμένων είναι η απώλεια των συνοδευτικών πληροφοριών και η μη ορθή τεκμηρίωση του αντικειμένου. Άλλος ένας παράγοντας που μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένη εκκώρση αντικειμένου είναι οι οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν πολλά μουσεία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πώληση του πίνακα του Domenico Ghirlandajo «Η λατρεία των Βοσκών» από την Dulwich Picture Gallery στην Εθνική Πινακοθήκη της Σκοτίας, για να εξασφαλίσει η πρώτη την αγορά συστήματος συναγερμού (Robertson 1992, 169). Βέβαια, υπάρχουν και κάποιες περιπτώσεις εκκώρσης αντικειμένων πέρα από ηθική κριτική. Σε περίπτωση που το αντικείμενο έχει υποστεί σοβαρή φυσική ή τυχαία φθορά, η εκποίησή του συνήθως δεν θεωρείται κατακρητέα. Η περίπτωση επιστροφής των πολιτιστικών αγαθών στη χώρα προέλευσής τους αποτελεί μια δεύτερη περίπτωση εκκώρσης αντικειμένων, που έχει κατά καιρούς προκαλέσει μεγάλες συζητήσεις. Σύμφωνα με τη Συνθήκη της UNESCO, τα

μουσεία των χωρών - μελών δεν επιτρέπεται να εισάγουν αντικείμενα τα οποία έχουν αφαιρεθεί παράνομα από τη χώρα προέλευσής τους. Στην αντίθετη περίπτωση, το μουσείο πρέπει να δεσμευτεί ότι θα ενεργήσει για την επιστροφή του αντικειμένου στη χώρα προέλευσής του. Χαρακτηριστικό είναι ότι η ελληνική νομοθεσία ορίζει ότι η παράνομη μη επιστροφή πολιτιστικών αγαθών τιμωρείται με φυλάκιση (Ν. 3028/2002 άρθρο 65). Σημαντική επίσης είναι και η Συνθήκη της Χάγης του 1954 για την Προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών σε Περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης¹. Πρόσφατο παράδειγμα είναι η περίπτωση της λεηλασίας του Μουσείου της Βαγδάτης από τους Αμερικανούς εισβολείς. Η καταστροφή και η συνακόλουθη λεηλασία των θησαυρών της Κύπρου μετά την εισβολή του 1974 αποτελεί ένα παλαιότερο παράδειγμα λαφυραγώγησης πολιτιστικών αγαθών, σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης. Η περίπτωση της λεηλασίας των ψηφιδωτών από την εκκλησία Παναγία Κανακαριά στα κατεχόμενα είχε άισιο τέλος και αντικατοπτρίζει το πνεύμα των σχετικών διατάξεων. Το 1988, στην Ινδιανάπολη των Ηνωμένων Πολιτειών, εντοπίστηκαν τμήματα των ψηφιδωτών στην κατοχή της εμπόρου έργων τέχνης Goldberg. Το Δικαστήριο της Ινδιανάπολης, και στη συνέχεια το Εφετείο που εδρεύει στο Σικάγο, αποφάσισαν τα τέσσερα ψηφιδωτά να επιστραφούν στον νόμιμο κάτοχό τους. Παρ' όλα αυτά, πολλά «μεγάλα» μουσεία αρνούνται να συμμορφωθούν με τις διατάξεις Διεθνών Συμβάσεων και δεν επιτρέπουν την εκκώρση των πολιτιστικών αγαθών που διεκδικούνται από τις χώρες προέλευσής τους, με τη δικαιολογία ότι αυτά διαθέτουν καλύτερα μέσα για τη βέλτιστη προστασία και ανάδειξή τους!

Μπορεί κανείς εύκολα να διαπιστώσει πόσο στενά συνδεδεμένες είναι η πρόσκτηση και η εκκώρση αντικειμένων που αποτελούν μέρος της ζωικής λειτουργίας ενός μουσείου και της διαχείρισης των συλλογών του. Μια ορθή συλλεκτική πολιτική μπορεί να βοηθήσει το μουσείο να αποφύγει ανορθόδοξες εκκωρήσεις αντικειμένων. Στα περισσότερα κράτη έχει γίνει κατανοητός ο σημαντικός ρόλος της ορθής συλλεκτικής πολιτικής στη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται ολοένα και μεγαλύτερες προσπάθειες προς αυτήν την κατεύθυνση, κυρίως σε νομικό πλαίσιο. Είναι φανερό ότι, ξεκινώντας από το νομικό πλαίσιο, τα μουσεία θα πρέπει να εναρμονίσουν, και σε πρακτικό επίπεδο, τη συλλεκτική πολιτική τους, έτσι ώστε απρόσκοπτα να ανταποκριθούν στον πολυδιάστατο ρόλο τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Besterman, T. 1992. «Disposal from Museum Collections: ethics and practicalities». *Museum Management and Curatorship* 11: 29-45.
 - Κόνσολα, Ν. 1995. *Η Διεθνής Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς*. Αθήνα: εκδ. Παπαζήση.
 - Lord, B. - Lord, G.D. & Nicks, J. 1995. «A Framework for Management», στο Fahy, A. (Ed) *Collections Management*. London: Routledge 66-77.
 - MA 1996a. *Ethical Guidelines: Advice from the Museums Association Ethics Committee, Acquisitions*, Number 1. MA: London.
 - MA 1996b. *Ethical Guidelines: Advice from the Museums Association Ethics Committee, Disposals*, Number 2. MA: London.
 - Νόμος υπ' αριθ. 3028. Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. (ΦΕΚ Α', Αρ. Φύλ. 153) 28-2-2002
 - Robertson, I. 1995. «Infamous de-accessions», στο Fahy, A. (Ed) *Collections Management*. London: Routledge, 168-71.
 - ICOM - Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων. Ελληνικό Τμήμα 1989, *Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας*. ICOM: Αθήνα.
- 1
Παρά το γεγονός ότι η Σύμβαση είναι σε ισχύ εδώ και αρκετά χρόνια, ο αριθμός των κρατών που δεν την έχουν επικυρώσει είναι ακόμα μεγάλος. Ανάμεσα στα κράτη αυτά συγκαταλέγονται και οι Η.Π.Α. (Κόνσολα 1995, 52).